

IZ OPATJE

Nova župa.

O toj novoustrojenoj župi «Vedetta» piše a mi prevodimo: «Opatija je postala — župa. Time se je udovoljilo živjiti žepi pučanstva. Ovo je za našu Rivijeru vjerski i politički događaj najveće važnosti.

Župa je povjerenja čet. braći Olivatancima. Riječki biskup na prijedlog generala odeva drugova, najitalijanskijeg reda iz Siene, imenovan je opatijem župnikom dra. Emilija Multoni. O njegovom patriotskom žaru i dubokom religioznom smislu imali smo već nekoliko puta zgođe da govorimo.

U krasnoj crkvi, što se u obliku sjajne katedrale diže na jednoj uzvisici, otkuda vlada čitavim kvartirskim biserom, usredotoči se sav religiozni život, koji je do sada gravitirao u Volosko. Pod njegovim velelijepim arkadama ne će više odjekivati egzotične riječi. U krajevima Liburnije, u nacionalnom pogledu varredno delikatnim, ne će se više namjestiti inostrani dušobrižnici, koji su u prošlosti sijali mjesto Božje riječi — nacionalnu mrtvinu.

Otac dr. Emilijan Molteni došao u Opatiju, odstranio je odmah iz stare crkvice sv. Jakova hrvatski jezik, koji je do tada bio kao nekakva ograda, što je odvajala Italijane od ostalih «alojena». Ovaj mnogo postovani redovnik rodoljub je fašist, to će reći, da posjeduje dva svojstva, koja se iziskuju od svakog svećenika na granici otađbine.

IZ PULE

Pad iz četvrtog kata.

Pred par dana dogodila se u Puli jedna teška nesreća, koja je u svima pobudila osjećaj žaljenja. U tješnoj i mračnoj ulici Vicolo della Bissa pala je iz četvrtog kata neka Eivra Mathias stara 48 godina.

Vicolo della Bissa (Zimljina ulica) spada u stari dio grada, a zadnje li, da prodjele i razgleda tu ulicu, dobivate utisak silne mizerije, koja vlada među njezinim stanovnicima bljudijih upalih lica. Sunce i dobar život, zdravlje i puni smijeh daleki su od njih. Glasovi su tamošnjih stanovnika grubi, svaka druga riječ jedna je psovka — e pa šta ćemo — u ulici smo, koja je duga, vijugava i tužna, u Zimljinoj ulici.

Teve, u toj je ulici svršila svoj život žena, koja je pala iz četvrtog kata na tvrd i blanjaj pločnik.

Bijedna je žena bila do deset sati negdje vani. Vratila se je kući noseći čabar vode. Uspela se je na četvrti kat, na sam tavan, gdje je obitavala i odmah se je pojavila na malom prozorčiću na samom rubu krova, gdje je htjela rastrti mokri kaput svoga muža, da se osuši.

Žena se je negnula gorjnjim dijelom tjela prema vani, da što bolje prostre kaput, ali kako se je previše nagula, najednput izgubi ravnotežu, te se srnući s prozorčića iz visine od 12 metara na ulicu. Pala je ravno na noge i nije se nigdje ravnala, no kako je udarila o zemlju, pukla joj glavna srčana žila, tako, da je ostala na mjestu mrtva. Malo je zatim došla na mjesto nesreće komisija, koja je ustanovila smrt i oduzela lješinu.

Na svim onim bljudim i teškim licima sakupljenih susjeda i rodbine osjećala se je teška tuga za nesretnom ženom, a od krikova i plača tamni i tješni Vicolo dohla Bissa imao je izgled još mračniji i mizer-niji.

Čedomorstvo na Vodnjaništini.

Čedomorstva su kod nas veoma rijetka, pak je zato ovaj slučaj učinio težak utisak zgražanja kod svih, koji su čuli o tom pričati. Dogodilo se je u malom seocu na Vodnjaništini.

Mlada je djevojka Foška, kojoj su 23 godine, bacila pod noge svoju djevojačku čistoću i s nepoznatim je muškarcem zasnila. Proživjela je sve vrijeme do porođaja u velikoj sramoti i skrivanju ispred ljudiju. Poznato je, da je kod nas jedna od najvećih sramota za djevojku bez zakonitosti. Takva djevojka prodje svoju muku za pogrešku, koju počinila. Napokon je došao dan, kada je Foška morala dati na svijet plod svoje ljubavi i zbilja ona rodi lijepo, zdravo i krupno muško dijete, ali u potaji od straha pred bijesnim roditeljima, od stida pred seljancima. Taj strah i stid kriv je, da je djevojka odmah

iza porodjaja odlučila umoriti novorođjenče.

Ona je to i učinila, pa se je iza toga s mrtvim djetetom, zamotanom u stare krpe, uputila u obližnju šumu, gdje je dijete ostavila, pokriveno s malo zemlje i suhog lišća.

Nekoji seljaci opazili su sve, što je djevojka učinila, pak su o tome obavijestili karabinjere, koji su nesretnu djevojku uhapšili. Liječnici su ustanovili, da je novorođjenče usmrćeno, da se je rodilo živo, dok je prije djevojka tvrdila, da je rođeno mrtvo. Bili će suđena.

Ovakvi slučajevi u našim su krajevima rijetki, a ne daj Bože, da bi se češće ponavljali. Naš je ženski svijet još prilično moralan, no bilo bi potrebno, da se prosvjetom prodr e u sva naša sela, pa se ne će ni ovakvi pojedini slučajevi dešavati.

IZ BORUTA

Ljetina — jedna neprihika.

Opet vam javljamo naše neugodnosti. Kad čovjeku dobro ide, onda šuti, a kad mu se što slabo dogodi, podigne svoj glas. Tako i mi. — Ljetinu smo imali vrlo slabu. Da dugo godina nismo imali slabije. Jedino je trave dovoljno urodilo, ali uslijed dugotrajnih kiša sjeno je saginjilo na sjenokosama.

Sada da vam javimo o aretaiciji osmorice mladića. Bilo je to 8. ovog mjeseca. Mladići su se u gostioni Frane Fabijana maliko ponapili u su ondje veselo pjevali sve do izjave 9 sati. Kad su se uputili veseli svojim kućama oko 9½ sati usput su pjevali. Jedan je među njima bio lovac, imao lovacku pušku (naravski dozvolom vlasti), pa da veselje bude veće, odapne jedan hitac iz puške blizu željezničke stanice. I tako su se mladići razišli mirno svojim kućama.

Sutradan zvonio je telefon iz Boruta u Cerovlje, da treba poslati u Borut odmah karabinjere, jer da su večer prije htjeli ubiti željezničkog stražara. Karabinjeri su učinili svoju dužnost i došli u Borut. Ovdje su učinili 10 kućnih premetaćina i odveli u karabinjersku kasarnu u Cerovlje 8 mladića. Sve se je u Borutu čudilo za ove premetaćine i aretacije, jer smo znali da se nije ništa dogodilo. Ali našo se je dobar ljudi, čija riječ kod vlasti vrijedi. Oni su poduzeli shodne korake i drugi dan su mladići bili pušteni na slobodu. Zahvaljujemo onima, koji su se pobrinuli, da budu pušteni na slobodu, a zahvaljujemo i oblastima, koje su odmah opazile nevinost tih mladića. Jer je bilo teško vidjeti, kako majke suze liju, kad su im sinove vodili. No hvala Bogu sve je dobro svršilo. Naše mladiće opozovujemo neka se neumjesno ne igraju ni djelom ni riječima. Najbolje je živiti mirno pa ne će nikdo nitko da vam što kaže.

IZ DOLINE MIRNE

Zimsko sunce — najdraže sunce.

Četrdeset dana i četrdeset noći kišilo je. Kišilo je danju, a još većma noću. Mišljamo — doći će drugi opći potop. I ne bi nam bilo žao! Ali ne dodje do potopa, a baš ni do škoda. Jedino naši mlinski bili su za par sati par puta u vodi. Naša dolina Mirna izgledala je kao more, bolje jezero. I tekasmo na buru i sunce. Ali ih ne vidjesmo tako hitro. Ne vidjesmo sunca čitavi mjesec. Mišljamo — i sunce je saginjilo, i potamnilo, ili je sledoilo. Svaki dan pogledavasmo u nebo i promatrasmo gibanje oblaka.

Kad jedne noći čusmo staru muziku. Bučilo, sumilo, zujilo, drhtalo; kuće se tresle, žiljepci padali, krovovi se nadizali. Šta je to? Pa to je naša stara prijateljica — bura. Tri dana i tri noći bijesnla koluda. Male tko osudio se na cestu. Prestade i ona bučiti; nestala je nekamo. Ali eto čuda! Iza bure opet nebo — oblačno. Pa što je to? Novi zakoni nebeski! — Ali iza par dana, eto nam neba vedra, eto nam zimskog sunca. I mi ga svi pozdravjamo, kako se već pozdravlja našeg prijatelja.

Sada imademo ljipe dane, mirne i vedre. Jedino jutrom i večerom pada gusta magla. A mi poljođelci medjuostu svi u polja, njive i šume. Neki da oru i kopaju za žito, dođino za ječam; drugi prekopavaju ledine, okopavaju loze, ograđuju pojedne sjekle drva, izvlažu gnoj na polja, sve radi, sve se vrte. Naše ženske peru, luže, suše rublje. Ta — približavaju se sveti Božićni blagdani. Bili veseli svima i vama! — Bože daj!

IZ VODICA

Otišao je naš dragi učitelj

Božić nam je došao ali nam ove godine neće biti veselo, jer je sudaibna htjela, da nas je morao ostaviti naš ljubljivi učitelj g. Josip Demarin, kao što i njegova dobra supruga g.đja Zorka, koja je već pred dvije godine bila otpuštena iz službe kao učiteljica. Ljubili smo ih i voljeli iz svega srca, jer su nam bili kao otac i majka.

Gospodin Demarin bio je kao učitelj u našem selu nešto više od četiri godine, a činio je za naš narod u to vrijeme mnogo i vrlo mnogo. Školu je uređio baš majstorski i poigrao je na dostojno mjesto, jer je bio vrlo sposoban, savjestan i marljiv učitelj. Djeca su hrliha u njegovu školu sa velikim veseljem, pa kad bi nekoi roditelji zadržavali djecu kod kuće, ona su silom pobjela i sa velikim zadovoljstvom došla u školu svomu dobrom učitelju. Školska djeca su lijepo napredovala i brzo se razvijala na veliku našu radost. Kada bi g. učitelj sa suprugom odlazio na praznike koncem školske godine u rodno mjesto Medulin, djeca bi ih sa suznim očima ispratila.

Bio je vjeran sin svome narodu, zato nas je ljubio i mučio se za nas. Radio je on neumorno nesamo na školskom polju nego i izvan škole, kao uzoran pučki prosvjetitelj. Narod je odgajao u smislu razumnog gospodarenja, uređio je bio školski vrt, razvio je u djeci ljubav do voćarstva i šumarstva, sadio je s njima borove i voćke, organizirao je u selu pjevački zbor, koji je dika i ponos našeg sela.

Koliko je truda uložio i koliko je večeri vremena žrtvovao, da naše mladiće i djevojke nauči pjevati naše ljipe pjesme po notama. Nasom crkvom oru se sada lijepo i skladno crkveno pjevanje u našem bivšem jeziku, a to je zasuga našeg bivšeg dobrog učitelja g. Demarina, našeg dobrotvora i uzgojitelja. Mjeseca julija ove godine priredio je jednu vrlo lijepu školsku zabavu, na kojoj se je naš pjevački zbor sjajno pokazao. Naša čičarija nije nikada imala tako velike zabave, a uvjereni smo, da je ne ćemo nikada više ni imati.

Nevjerjajnim trudom naučio je dvije seoske djevojke svirati u crkvi harmoniji. Vodice nisu imale nikada tako dobrog učitelja, a miš čemo ga ikada imati.

Čitavo je selo bilo na okupu pri njegovom nikada zaboravnom odlasku. Ronili smo gorke suze, kao što se može da roni za izgubljenim najdražim bićem. A plaкао je i on, jer nas je vruće ljubio. Čitavo selo ispratilo ga je daleko izvan sela, a mladići otpratili su ga daleko preko Dana, jer su znali, da će ga ispratiti za zadnji put. Nekoliko dana iza njega otpratili smo njegovu vjernu družicu g. Zorku, koja je bila svima mila i draga, kao da bi nam bila rođena majka.

Uspomena na njih ostati će u nama trajna, a držat ćemo se njihovih nauka. Moramo ih držati, jer su nam od velike koristi, jer su nas mnogo i mnogo dobro i korisnog naučili. I zato im najljepše zahvaljujemo i zahvalni ćemo im biti uvijek. Nemogu a da nam ne ostanu u pameti one pouke, koje nam je naš dragi učitelj davao, kao otac djeći svojoj. Nikada nijesmo na njegovom licu vidjeli zlovolju. Ne će nam nestati nikada iz naše uspomeni. Mi smo sada kao ovice bez svog pastira, jer nemamo komu, da se utečemo, da nas uteši i razveseli; on nam je bio jedina uteha naša. Neka prim e ovu našu malu zahvalu i ovo što im obećavamo. Kada im nije njihova sudaibna dozvolila, da ostanu u našoj kamenitoj čičariji ovih svetih Božićnih blagdana, želimo ovim putem našim dobrom učitelju Demarinu, da bi mu bilo sretno Božić i Nova godina njemu i njegovoj glji Zorki u novoj domovini.

Vodičani.

Za narodnim učiteljem g. Josipom Demarinom

Došao je k nama u teško doba, ali još uvijek u pravo vrijeme. Smješete se i razdragano otišao je naše selo. Na njemu se opazalo, da je poduzetac, a u isto vrijeme i uvjeren, da će nešto korisnoga i lijepoga učiniti. Osjećao je u sebi snagu stvaranja. Sve što je imao i znao želio je dati nama. U provelikoj ljubavi do nas i do naše djeca — bio je zabrinut. Nije česao ni časka, već se latio posla.

Imao ga je pune ruka. Kudagod je bio i kamogod se okrenuo, smislio je, obilježio i učinio. Mnogi i nečekivane zapreke nisu ga obustavljale.

Oživjela je naša škola. Razbistrala se naša jadrna djeca. Zamirisala škola ljubavlju, naukom i pjesmom. Naši mladići naše djevojke i cijelo naše selo sačinjavajmo od grla krupnih i tankih, začnu njegov mandulin, zacikljuje njegove suze i zabrušuje naše orgulje — sve u radosti, ljubavi i nadi. Ptice, nebo i naša veselo. Čak i oni goli mušci oko sela raduju se, jer ih je blagoslovila njegova ruka pošumila, pa hoće da pričaju i dalekim potomcima o njegovom kulturno-prosvjetnom i gospodarskom radu.

I dođe onaj kobni dan. Zadnji studenoga. Sve je studeno i hladno. Zazehla nam srca, zaplakale su naše duše, a cijelo naše selo je opustjelo. Suznih se očiju crvenim okolo.

Poljubismo ga na rastanku i plaču, pa otpratismo tamo daleko... Otišao nam je kao prodragi i nezaboravni učitelj, ali njegov će duh i nadalje blagdati nad nama i krijepti će nas.

Zdrav nam bio kudagod bodio! Iskrenu nam narodnu zahvalu pružamo!

Vodičan.

IZ SLUMA

Putuži se, da ti oduži.

Govori se, da je čovjeku puno lakše za srce, ako se žalostan potuži komu što se isplače. Za to vam i pišemo, da nam se omlane. A žalostni smo mi svi na Krasu. Zemlja naša kamenita, a ono malo obradnjeno: tla ne da nam nego samo malo, vrlo malo živeža. Pa kad bi i dobro urodilo i plodilo naše zemljište, naše lijehe i dočiči, jedva bismo imali hrane domaću za 3-4 mjeseca, do Božića ili do korizme. Ali ova godina bila za nas mačeha. Krumpir nikako urodio; k tomu gurju u zemlji, tako da ga ne će mnogi na čičariji imati ni za sjeme. Hoćete li gore i veće nevolje?! Žita skoro ništa ne pošezmo; zelenje zlo radi raznih crvica.

A drugoga nemamo. Turkinja, grožđe u nas ne gojimo. Prazne nam dakle kuće, a živjeti se mora, plaćila se moraju plaćati a prazni nam džepovi i naše škrinje. Tako pred sobom vidimo samo nevolju, glad.

Naši ljudi upiru svoje oči u — Ameriku, i mnogo ih već otišlo. Prošle sedmice otiše dvojica iz našeg sela. Tjera ih stro-maštvo i besposlenost u daleki svijet, u južnu Ameriku. Srce nam plače, a valja ih trbuhom za kruhom. Bolje je raditi živjeti i u tudjini, nego ležati doma — umirati.

IZ VRHA

Zlo je i kod nas

Zlo i zlo, drugo ništa. Vina nešto bilo ove godine i to dobra vina, inače zlo. Zlo je to, na primjer, da moramo plaćati vjškolu taksu za god. 1922., 1923. i 1924. Već potrošeno dakle i izjedeno — moramo sada plaćati. Te takse su velike: od 500—1000 i 1500 lira. To nije malenkost.

Drugo zlo. Naše dvije učiteljice nas silno globe radi škole. Sada na pr. moramo 800 od nas platiti po 10 lira globe zato, što djeca, naša izostala iz škole 4, 5, 6 puta u mjesecu. — Šta je to? Da bi nam sam Bog sipao na pragrsti novac, ne bismo ga toliko imali, koliko nam danas treba.

IZ ČIČARIJE

Došla je baba zimal

Pritisnula zima, a mi se pitamo: kako ćemo preživjeti. Zima zahtijeva i hrane i topla odijela, a mi toga nemamo. Godinu je bila loša. Malo žita, malo krumpira, a zelje odnesla stama. Hrane nema, zaslužila noma, a valja živjeti, a to će reći kupovati, plaćati i davati i trgovcu i općini i državi i pokrajini pod imenom poraza i taksa.

Ali ipak vidimo na našem Krasu ljude, spasa i bi bila naša mljekarna u Bužetu. Budemo li pametni i budemo gojiti dobre krave — od te naše mljekarne primat ćemo za mljeka, ko barem toliko, da možemo nekako naprijed. Za to za mljeko i da ih gojimo kako treba. Mi ćemo ovako doći, a naši muževi i sinovi već su mnogi u Americi. Nekim ide dobro, a drugima zlo. Kako komu sreća i pamet. — Mi Krasani smo vjčni samo zlu, krasu, kamenju, zimi, pak smo sposobni za delo i u Americi. Neke naše je u Americi pomogla radnost a i štedljivost.

P O D L I S T A K

ERNEST RADETIĆ:

Dite ljubavi

(Priповijest iz istarskog života u porečkom dijalektu.)

(Nastavak.)

Ljudi nisu mankali kone da zbismu od silnoga veselja; nisu znali zašto, ma svin njim je bilo jako drago, kad su čuli, da je ta brizna siročica mala, našla svoje starije, koji su bili velika gospoda. Biskup je mahnuja z rukon i reka ljudem jeno par besid. Poviđa je cilu štoriju od te male sirote, koja je živila toliko lit, ne poznajući svoju pravu mater, daleko od nje, zgubljenaa i zapuštena — Najzad se je Bog smilja i pokazao je mater i ona će sutra, prikosutra biti srična, bogata i kuntueta. Pošte je ubrnuja na sirotu Istriju. Zapuštena i izgubljenaa ne pozna

svoje matere. Narod u njoj živi u velikoj mižoriji, u gladi i svakom nešitalu. Ma Bog, koji sve primudro upravlja, učiniti će i to, da će i siročica istra spoznati jedanbot svoju pravu mater, koja će je z pravom materiskom ljubavju pritisnuti na svoje srce i dati je sve, ča je pravta mati more dati. «A mi glajmo, da se to ča prije zgoda», je reka biskup, a ljudi su počeli vikati od veselja kako spameti i biskupu i maloj Nadi i njejin stariju i perfin teti Jeleni...

I tako je to izgubljeno dite ljubavi bilo najđeno.

Tac i mati male Nade ustali su u Baderni još jeno malo dan. Biskup je sutradan pošaa dalje u Sutlavreč na bermañe, a prvo nego je pošaa darova je maloj Nadi jedan mali zlatni križić, ča ga je skinuja z svoje krunice.

Par dan pošli su iz Baderne na karoci u Pazin i od tuda naprid do Rike i zgoru, mala Nada, njeji tac i

mati i s njima teta Jelena Rupenova. Cila Baderna, a iz Rupeni sve ča je moglo hoditi, kumpanjaio hi je ča gori do finide.

Teti Jeleni, kad je zadnji bot pogledila svoje brižne Rupene, se je steškalo od žalosti za njima. Pošla je za svojim diletom, ne po krvi, nego po miš, u drugi svit, da se nikad drugo ne vrati nazad u svoju dragu Istriju...

Lita milijar devetsto i dvajsetipetoga, stavajući u Zagrebu pošaa san skupa z nikima drugima Istrijani jenoga lipoga dana na jeno malo dalji prošet. Pošli smo na noge priko visokega vrha Sijemena i kalali smo se z drugoga kraja u malo ništo Stubicu u Hrvackom Zagorju. Prid jenin starinskim palacon malo dalje u kampanji frmali smo se i gledali njegovu lipotu. U vrtnu prid palacon sidila je u hladu jena stara gospa z bilnata lasi kako snig.

«Čigov je uti lipi palac? Za je od ka kovih starih plemenitaši?» smo je za pitali.

«Imate pravo! To je starinski dost hrvackih plemenitaši Jambrekovići. Njega njihova je fameja pomrla i ja sam zadnju po ženskoj lozi od te fameje.»

«Kad ste zadnja po ženskoj lozi. Vi se, gospo, donke ni ne zovete Jambreković, nego drugače?» smo rekli mi «Ne. Ja se zovem Pračajić po ocu, a po materi san se zvala Jambreković. Njega skolde ste vi, mladi gospoda?»

«A mi nismo iz tih križadi. Mi smo iz daleke Istrije,» smo odgovorili mi. «Iz Istrije ste se je zastupila ona i brižna moja Istrija, kako bin je rad još jedanbot viditi prvo nego umru. A ali je forši, koji od vas iz Porostine?»

Franina i Jurina

Fr.: Ča to žbališ va te hartičini?
Jur.: Ovo nisu nikakove hartičini. Ovo su «Naše Slogi» od 1876. leta.
Fr.: To će reć od pedeset let nazad. Pak ča išćeš va njih?
Jur.: Računam, koliko puti smo va onem lete bili va kem meste i koliko smo zemlji optepili.
Fr.: Pak ča? Je l' koliko tega računa?
Jur.: Je, nebore, unestahno! Ako se spamećuješ, «Naša Sloga» je va ono vreme shajala samo dva puta na mesec.
Fr.: I naše čakuli ne bi se svaki put ni stampale, zać su nam va onem lete delali konkorenciju neki Luka, Anton, Marko i još neki drugi. Tako da kadgod bi oni govorili, smo mi morali mućat.
Jur.: A kako smo pak mi dva bili odvavek malo odveć papreni, pokojni urednik Karabaić bi nam već puti s crjenim lapisom poškrabacal, ča bi mo mi nablabočili.
Fr.: A je, je — Bog ga pomiluj! Bit je čovek, kako trebe! Nego povej mi malo, kuda smo mi onega leta sve teputzili? Morda ču se i ja ča spamećevati!
Jur.: Najprej smo bili va Pazine. Tu smo se malo poganal od novih meri i pezi, ke su baš onput bile prišlo vanka. Zać kako znaš, da onputa se je merilo na lahti i na klaftri, a pezalo se je na funti i na loti.
Fr.: A kade su svi oni polići, one merice, kvarti, polovniki i stari i ča ti ja znam, koliko druge trapulji.
Jur.: Je, a onputa su prišli ovi metri i kilometri, ovi kili i kvintali, ove litri i duplice, kako ih još i sada imamo.
Fr.: Ja ma ja poznam naroda, ki još vavek peže po starinsku na funti, i meri na klaftri i na polovniki. A da se gre iskat, još bi se našal i ki god, ki na fujurini broji. Narod ima kadegod trdu gavu. Ča jedanput zabije va raju, ne pozabi do smrti. No, pak ča smo mi to sve blabočili od teh novih mer i pezi?
Jur.: Niš posebnega. Ja sam otel samo znać, kako te se napreda ljudi kupovat i prodavat: po staroj ale po novoj peze ale mere.
Fr.: Spamećujem se, spamećujem. Ti si bil odvavek pravi hudici! A kade smo još bili?
Jur.: Sopet jedno dva puta va Pazine. Jedanput smo bili va jednoj oštarije, kade se je jako grdo govorilo i tu sam ja one, ki si tu tamo bili, tako gravo osapunal, da si mi rekao: da pravdo govori svet, da već ne znam ni zint, ako kega ne uvredim.
Fr.: Rekali sam ja va tebe već puti!
Jur.: Pak smo bili va nekakovoj maškarnade, kade je nemarki i munjesal naredi cesarski impjegat našega imena. Najega smo po sakrabojsku oščipnili.

Fr.: Oščipnuli smo mi već od jednega. Ala, homo napred!
Jur.: Onputa smo skočili malo do Voloskega i tu smo zaboli svoj nos va općinu i va neke, ki su sada pokojni, pak ih je najbolje pustit na mire.
Fr.: To i ja govorim. A ča si pozabil ono naše putovanje po Bosne i Hercegovine? To j' bilo baš va vreme, kad su se ono bili Srbi digli na Turke. To je bilo nekoliko prej od Plevni.
Jur.: Znam ja sve to. Na, ako češ, pročitaj ču ti, ča smo mi dva onput dole raspravljali.
Fr.: Ala pročitaj! Ter imaš lazno!
Jur. (čita): Franina: Ča j' novega, Jurino? — Jur.: Niš ni novega, nego je stara istina, da je velika škoda, da Hercegovci i Bošnjaki nisu Majari al Nemci, al barem Židovi. — Fr.: A zać to, Jurino? — Jur.: A zato, zać bi se bili već otkada turskega vrage izbavili. — Fr.: Ča misliš, Jurino, da su Majari, Nemci i Židovi bolji junaki od Bošnjaki? — Jur.: To pak ne — nego znam, da bi se onput bile malo drugačeje noti svirale, a Turki po njih drugačeje tancali.
Fr.: Bit će, kako češ, ale ja volim, da Turki i njihovi prijatelji po njihovih notah tancaju.
Fr.: Baš tako sam rekao, zać si se va ono vreme i Hercegovci i Crnogorci trdo borili proti Turkom, da njim se je cel svet čudil. Smo još kade bili?
Jur.: Smo, po celoj Istri, gore i dole, na levo i na desno, svagdere. To je bilo onputa, kada smo ono šli malo obać decu, da vidimo, kako se uće. I nismo bili jako zadovoljni, zać jedni su se učili dobrohno, drugi — tako, tako — a treći borne nikako.
Fr.: Teh je va ono vreme bilo najviše.
Jur.: Onputa smo šli va Pican.
Fr.: Nikako se ne morem spametiti, po ča smo ono šli tamo.
Jur.: Ča va Pican? Šli smo bili pogledat novi zvonik, a na njemu onu novu uru, a na ure onu crnu sferu iliti kazaljku.
Fr.: Ča se je ono onput govorilo, zać je ona sfera bila crna?
Jur.: Sporadi žalosti.
Fr.: Sporadi žalosti?
Jur.: Ja, zać su Pićanci bili još leta 1871. dali 500 fujurini za onu uru, a ona da njim je počela uri tuć komad pet let za tem i to 13. Junja 1876. leta, na devet ur zvečer, pak su Pićanci govorili, da njim sada zajedno tuću va glave i interesi i kavidal.
Fr.: Tuću i mane, ma ča ču njim! A smo bili na Porješćine?
Jur.: Kako ne? Pod kraj onega leta bi- li su nekakovi izbori, pak smo speta optepili svu Istru, koliko je je god Bog dal.
Fr.: A smo, smo, ja ne znam, kako nismo zlomili nogi po onakovih puteh.
Jur.: Kada ih nismo zlomili do danas, ne čemo nikada već.
Fr.: Ča si sadn najedamput zamuknul?
Jur.: Čitam neć od onega majarskega kolovoje, Košuta.
Fr.: Ala daj, da i ja čujem!
Jur. (čita): «Stari Košul, poznati slavenski izrod, sjetio se je opet svojih lijevih dana iz 1848. godine, pak je iz Italije pisao ovih dana Marjarom list, neka se zapišu i vragu, ali samo neka stanu na put slavenskomu prepodu.»
Fr.: I tu se vidi, kako je potučica huji od Turčina. A je mu ča «Naša Sloga» odbrusila?
Jur.: Je. Odgovorila mu je: Prestar si, čovče, a tvoj narod preslab, da obustavi hod Slavena, toga novovjekoga orijaša.

Modna i manufakturna trgovina
VELIKI MAGAZINI
SV. JAKOV
Campo S. Giacomo 7 (nasuprot crkve)
prodaje do opoziva i za
BOŽIĆ sve svoje artikle sa
20%
POPUSTA
Izkoristite priliku!!!

Fr.: Dobro mu je odsekla.
Jur.: A znaš cigove su bile ove besedi? Moje! Ja sam se on hip našal pul kojnoga urednika, Karabaića, i on mi je ono dal pročitat, pak me je pitat: Ča biš ti, Jurino, na ovo odgovoril: — Ja sam mu rekao, ča bim odgovoril, i on je to štampal.
Fr.: Evala ti, Jurino, ti si bil odvavek pravi mudronja. U to ime, neka su ti srećni ovi Božići. — Tebe i svem tvojem!
Jur.: I tebe i tvojem i svemu našem narodu — Amen!
IZ SV. LOVREČA PAZENATIČKOG.
Ljetina, crkvene svečanosti, porezi.
Evo da vam se javimo i mi, jer mislimo da vam ne će biti žao, da čujete naš glas. Ove smo godine imali vrlo lošu trgadbu, jer nas je uništila nesrećna tuća pa nismo stignuli ni za ceat. Pšenica je bila vrlo zarđavila, jer je šteta što svi ne razumjemo. Od 12. do 15. ovog mjeseca bio je kod nas svetoivanski župnik veleć gospodin Banko. Najljepše mu zahvaljujemo na njegovim lijepim propovjedima, jer današnji dan rijetko se čuje takovih govora u crkvi, a osobito u našem jeziku. Naš je svećenik Josip Tonković domaći iz Funtane, ali on ne drži govora ni hrvatskog ni talijanskog jezika.
Dne 12. ovog mjeseca izišla je naredba, da na vozovima moraju biti, kao i u dru-

sim općinama, nekakve tablice, na kojima mora biti zapisano ime vlasnika voza, koliko voz može voziti i kućni broj vlesnika. Ako tko dođe u Sv. Lovreć bez ove tablice, morat će platiti globu. Sada su nam došle karte da moramo platiti porez na vozove, na maruru i na obitelji. Za kozu moramo platiti 40 lira, za psa, koji čuva kuća i dvorište 5 lira, a za lovačkog psa 20 lira.
Drugom prilikom javiti čemo se još, a sada želimo svima sretna blagdana.
IZ TIJENTISINA U KINI
Božićne čestitke naših vojnika.
I ako smo daleko, na krajem istoku u Kini, naše su misli uvijek u našoj maloj domovini Istri, koju ne bismo zamjenili ni zašto. Naročito nas pred ovako velike blagdane kao što je Božić obuzme neka želja za domaćim ognjištem, jer koliko je svijet lijep i zamamljiv, nema ipak za nas one privlačivosti, koju ima naše selo, naša kuća, u kojoj su naši mili i dragi. Ovak čemo Božić provesti u mislima i sjećanjima na prošle Božiće, koje smo proveli u krugu naših roditelja, braće i prijatelja, a nadamo se, da nas buduć ne će zateći ovako daleko.
Putem naše drage «Istarske Riječe» šaljem svima pozdrav iz daleke Kine. Zelim, da bi Božić i Nova godina bili sretni našim roditeljima, znancima i našim dragim i nezaboravnim ljubama, koje neka se ne boje, da čemo ih zamjeniti kakvim Kineticama. Zelim svaku sreću svim čitateljima «Istarske Riječe».
Martinić Leon - Draga Mošćenicka, Bradčić Franjo - Mošćenice - Obrš, Mihalić Rudolf - Lovran, Krefl Franjo - Opatije, Fuhar Franjo - Vepriane, Jelenić Benjamin - Benčić - Načinović Jakov - Plomin, Salamon Otavio - Pazin, Polić Petar - Rijeka, Zubić Ivan - Pomer, Premate David - Vukokuran, Rakić Božo - Premantura, Peruško Anton - Peruški.

Priča o Božićnom drvu

(Preveo Stj. Bosanac)
Sveta se i svetočana noć tiho pustila na zemlju noseći sa sobom veliku radost ljudima. U Betlehemu, u ubogoj selci, rodio se svijetu Spas. Slušajući zvone andjelske slave pastiri i hvale bogu za zvijezdom prehodnicom hite pastirci iz dalekoga istoka, da se ponese božanskomu djetetu. I ne samo pastiri, već i drveće, što zahladjuje pećinu i sumsko cvijeće, što se naokolo okupilo, sve se na svoj način raduje velikoj slavi. Radosno se njiše kao da se čuje božanskom djetetu, a veselim stanjem lišća i šaputom trave kao da se ođaje pobožna pošta čudu, koje se ođadilo. Svi hoće da vide Spasitelja, što se rodio: drveće i grmlje prosti svoje grančice, cvijeće pridize glavice, hoteci zagledati u pećinu, koja se

sada prometnula posvećenim hramom. Srećnija su od drugih tri drveća stojićerji upravo pećini na ulazu: ljeto vide jasle i djetesce u njima, okruženo zborom andjelskim. To je — lijepa paoma, mirišljiva maslina i skromna zelena jela. Sve radosnije i življe suši im granje, a najednom jasno se čuju riječi:
«Podjimo i mi na poklon božanskomu djetetu i prinesimo mu svoje darove», — govoraše maslini paoma.
«Uzmite i mene sa sobom» ponizno progovori skromna jela.
«Gdje ćeš ti s nama?» odgovori joj paoma i prezirno je omjeri okom.
«Kakve darove možeš ti da prinesiš božanskomu djetetu?» Doda maslina. «Što ti imadeš? Samo bodljike i ogavnu smolu, što se lijepi.»
Zamuknu se bijedna jela i ponizno se povuče ne smijujući ući u pećinu, što je sjajala nebeskim svjetlom. No andjeo je

slušao razgovor drveća, vidio oholost paome i masline i skromnost jelinu. Ražali mu se na jelu i po svojoj andjelskoj dobroti htjede joj pomoći.
Prekrasna se paoma pokloni djetecu i stavi preda nj najljepši list bogate svoje krošnje. «Nek ti zahladjuje žarko sunce ovaj list», reče, a maslina nakloni svoje grančice. S tih grančica zakaplje mirišljivo ulje i sva se pećina napuni blagovonja.
Sa žaleću, ali bez zavisti motrila je to jela.
«Imaju pravo, misljaše sirota, gdje ču se ja s njima? Jesam li ja vrijedna, da se približim božanskomu djetecu?» No andjeo joj progovori:
«Ti se u svojoj poniznosti ponizuješ draga jelko, ali ja ču te podići i ukraštiti ljepše od tvojih sestara.» I andjeo pogleda na nebo. A tamno nebo bijaše prokano sjajnim zvjezdama. Andjeo učini znak, i jedna se zvjezdica za

drugom kruni na zemlju, a na zelene grančice jelci, i za čas kroz svu se jelu prosjaju blistavi plamčići. I kad se božansko djetesce probudi, ne mari za blagovanje u pećini, ne mari za prekrasni paomin list, već pogleda na sjajnu jelku, nasmije se i pruži k njoj ručice.
Uzraduje se jelka, ali se ne ponese i svojim sjajem nastojaje rasvijelitit zastidjenu paomu i maslinu u mraku. I andjel to opazi i reče:
Ti dobro drveće, draga jelko, i zato češ dobiti nagradu. Odljubi, kad se ljudi budu sjećali rođenja Spasitelja, ne će ni tebe zaboraviti. Svake godine u to vrijeme, krasit će te ljudi sjajnim plamčicama, a dječica radovat će se i veseliti gledajući te u sjaju. Radovat će se i stariji ljudi spominjući se zlatnih dana djetinjstva svojega, a ti ponizna zelena jelko, postać češ simbol veseloga božićnog praznika.

Novi zakon javne sigurnosti

GLAVA IV.
Članak 29.

Oružjem se, u smislu ovog zakona, smatra pravo oružje, to jest oružje za pucajanje i svako drugo koje se može upotrebiti u svrhu da se ozledi osoba.

Članak 30.

Osim slučaja predviđenog u čl. 27 za ratno oružje bez dozvole kotarske sigurnosne oblasti nije dopušteno, da se oružje fabricira, uvaža ili izvaža iz inozemstva, da se sakuplja u trgovačke ili obrtne svrhe, da se prodaja ili drži na prodaji.

Dozvola je potrebna i za zbirke umjetničkog, rijetkog i starinskog oružja.

Članak 31.

Dozvole, o kojim se govori u člancima 27. i 30. ne smiju se podijeliti onim, koji ne mogu da se pravovaljano obežu.

Dozvole vrijede isključivo za onaj kraj, koji je naveden u dozvoli.

Dozvola za zbirke umjetničkog, rijetkog ili starinskog oružja je trajna. Svejedno mora se javiti kotarskoj sigurnosnoj oblasti svaka bitna promjena u zbirki ili promjena mjesta, gdje se zbirka drži. Može se dozvoliti, da se tvornica, skladište, prodavaonica oružja vodi po zastupniku.

Članak 32.

Oni, koji se bave popravljanim oružja, moraju da to javi kotarskoj i sigurnosnoj oblasti kao što moraju da javi svako premještanje radionice.

Članak 33.

Oni, koji trguju oružjem, fabriciraju oružje, ili se bave obrtnim popravljanim oružja, ne smiju da bez prethodnog obavještenja sigurnosne oblasti prenose oružje iz dućana ili tvornice.

Dužnost, da obavjesti oblast, ima i onaj zasebnik, koji iz bilo kojeg razloga mora da prenosi oružje unutar granica Kraljevine.

Članak 34.

Oni, koji fabriciraju oružje, koji trguju s oružjem, ili obrtnici, koji popravljaju oružje, dužni su da drže jedan poslovni registar u koji moraju članovicima da bilježe generalije onih osoba, s kojim su sklopili posao.

Ovaj se registar mora pokazati na svaki zahtjev oficira ili činovnika javne sigurnosti.

Zabranjeno je prodati oružje malodobnicima i umobolnicima, kao i onima, koji se ne iskažu ili iskaznicom ili dozvolom za držanje oružja. Prekršitelji se kažnjavaju zatvorom od 6 mjeseci te globom od 1000 do 2000 lira.

Članak 35.

Zabranjeno je, da se obilazi svijet sa uzorkom oružja, bez dozvole sigurnosne oblasti onog kotara, iz kojeg se kreće.

Dozvola mora biti ovjerovljena od sigurnosnih oblasti onih kotara, koje se obilaze.

Dozvola ne može biti podijeljena za uzorak ratnog oružja.

Članak 36.

Zabranjeno je cincarško prodavanje oružja. Uz prethodnu dozvolu kotarske sigurnosne oblasti dopušteno je obilazno prodavanje biljastog ili oštrog oružja, s kojim se može i ozlediti.

Članak 37.

Ko drži ili čuva oružje, municiju, bombe ili praskavinu bilo koje vrste i bilo koje količine, mora da to odmah javi mjesnom sigurnosnom uredu; i gdje ga nema, komandi kraljevskih karabinijera.

Riješeni su dužnosti da to javi:
a) vojni zbor, društva za streljanje i druge ovlaštene ustanove u pogledu oružja, što ih drže za to izričito namjerenim mjestima.

b) oni, koji su ovlaštani da drže zbirku umjetničkog, rijetkog ili starinskog oružja;

c) osobe, koje zbog svojeg trajnog zvanja imaju pravo, da nose oružje, ali samo za količinu i za vrstu njima dovoljenog oružja.

Sigurnosna oblast, kad to smatra potrebnim, može da vrši izvidjenja i u slučajevima, predviđenim u prijašnjem odlomku, i da propiše mjere opreznosti, koja ona drži neophodno potrebnim u pogledu javnog reda.

Članak 38.

Osobama, koje se smatra da bi mogle akorabit oružje, prefekt može da zabrani da drže ili čuvaju oružje, municiju i barut, koju su prijavili u smislu članka 37.

Dnevne vijesti

SRETAN BOŽIĆI

Svim našim čitateljima, prijateljima i suradnicima, te svom našem narodu u Istri i Izvan Istre, želimo sretan i veselo Božić.

UREDNIŠTVO I UPRAVA.

Puljski podesta.

Po novom zakonu dobila je i Pula svog podesta. Imenovan je dosadašnji puljski komesar gr. rif. dott. Antonio Mirizzi koji si je uzet za zadatak, da Pulu dignu iz svog sadašnjeg položaja i da riješi mnoga visoca pitanja.

Papirnašt novac od 25 lira.

Upozoravamo još jedanput, da će s prvim januarom 1927. godine izgubiti svoju zakonsku vrijednost papirnašt novac od 25 lira. Još samo do konca decembra primati će se te banknote. Dogodila se je šteta, zato jer se nije pazilo i onda, kada su uzimali iz prometa papirnašt novac od 1 i 2 lire. Uza sve to, da su novine to javile bilo je naših seljaka, koji su čekali s tim novcem, pa im je poslije ostao nezamijenjen.

Banknota po 25 lira ima još kod naših seljaka, zato neka se pobrinu, da ih na vrijeme zamijene.

Objeljnica smrti Oberberana.

Dne 20. o. mj. bila je objeljnica smrti narodnog junaka tršćana Oberberana. Po svim školama slavila se je ta objeljnica, te su profesori i učitelji govorili učenicima o Oberberanu, koji je poginuo za slobodu svog naroda.

Opozvana konfinciacija.

Kako novine javljaju, sastala se je u Rimu komisija, kojoj predsjedja S. E. Suardo. Toj je komisiji dužnost da ispita rezurze, koje su učinili, oni koji su bili konfinirani. Bilo je konfiniranih 942 osobe, od kojih su došla 774 rezurze.

Od ovih je komisija u dogovoru s on. Mussolinijem uzela u obzir nekoje, te je opozvala konfinciaciju za 51 osobu.

Admiral Simonetti umro.

Dne 19. o. mj. umro je u Pisi armijski admiral Diego Simonetti. Pokopan je bio 21. o. mj.

Visoko statističko vijeće.

Dne 20. o. mj. vršila se je u palači Chigi pod predsjedanjem on. Mussolinija sjednica visokog statističkog vijeća.

Sastav jugoslavanske vlade.

Prema novim vijestima saznaje se, da je Uzunović povratio kralju mandat za sastav nove vlade, budući mu nije nikako išlo za rukom, da sa raznim političkim grupama on sastavi vladu. Predsjednik narodne skupštine Marko Trifković predložio je kralju Aleksandru, neka mandat za sastav vlade dade vodji demokratske zajednice Ljubi Davidoviću. Davidović je odmah počeo pregovaranja s prvacima raznih stranaka, pa izgleda, da će doskora sastaviti novu vladu na jednoj široj osnovi.

Veliki zbor Svetozara Pribičevića na Sušaku.

Dne 19. o. mj. u nedjelju priredio je na Sušaku veliko zborovanje Svetozar Pribičević.

To je bilo jedno najvećih njegovih zborovanja, jer je velika masa naroda iz grada i okolice došla, da sluša njegov govor. Njegov pišu, da je zbor prošao bez ikakvih incidenata, te da je to bio pravi narodni zbor.

Svega po malo

Umjetnost božićnih jaslica

Upravo je navršilo 700 godina, otkada su se prvi put pojavile jaslice u kršćanskom svijetu. Ali njihovo stvaranje je staro. Ovdje ćemo napomenuti, da je car Hadrijan bio dao podignuti kip Adoniov na mjestu, gdje se Isus bijaše rodio. Kada je car Konstantin povratio krkvi mir, njegova je pobožna majka Jelena pretvorila betlehemsku špilju u krasan hram, te zbacila kip Adonisa. Na mjestu, gdje su stajale jaslice, podigla je žrtvenik. Autentičnost jasala u liberijanskoj bazilici u Rimu ne može se nikako dokazati. U ovoj se bazilici nalazi i komadić Isusove pelene, što ga je biskup Dubrovniksa Federlinić godine 1844. darovao papi Piju IX. Veći komadić se čuva u vrlo bogatom moćniku dubrovačke katedrale. Pelenicu je donio iz Jeruzolima u Dubrovnik godine 1040 neki arbanaski svećenik. Prvi, koji je pravio božićne jaslice jest sv. Brano Astidi i to u gradiću Grecio u Umbriji. S vremenom je i umjetnost jaslica napredovala. Spominju se u historiji umjetničke škole napoletanska i sicilijsanska, koje su veoma ukusno pravile jaslice. Njihovo cvjetno doba bilo je u XVII. vijeku. Među umjetnicima jasala ističe se kipar Giuseppe Sammartino (1720—1793). U Njemačkoj je na glasu umjetnička škola jasala „Weinachtskrippe“ u Tirolu, koncem 18. vijeka.

Kako je nastalo božićno drveće?

Uzrok, s kojega se je počelo praviti božićno drvo, bio je po svoj prilici ulonak evandjelja, što se čita na Cvjetnicu i koji nam pripovijeda, kako je narod posipao granjem paoma i cvijeća put, kojim je Krist otišao u Jeruzolim. U sjevernoj Njemačkoj čitao se ovaj ulonak evandjelja malo dana prije Božića, na prvom nedjelju Adventa. Božić se je držao na svetkovinu Isusovog dolaska, za to bi se u taj dan posipale crkve zelenim grančicama. U Engle-

POSUJILNICA U LANIŠČU, registrovana zadruga s neograničenim jamstvom javlja svim svojim članovima, ovdješnjem pučanstvu i cijelom narodu u Istri, da je njezin osnivač i predsjednik od osnutka do odlaska iz Istre te mnogogodišnji naš župnik, velečasni gospodin

JOSIP VRBKA

dne 10. decembra 1926. u rodnom kraju, u Čehoslovačkoj republici, ispustio svoju dušu te je dne 12. decembra pokopan u svojoj zemlji, koju je svim žarom ljubio.

Nek mu je laka domaća gruda, a njegovoj rodbini naše iskreno saučestće.

U LANIŠČU, dne 18. decembra 1926.

ODBOR.

koj upotrebljavalo se je granje bodijakvih paoma, lovoriče i ružmarina, a u Njemačkoj grančice jele. Tako malo po malo uvadja se božićno drveće. Prvi spomen o božićnom drvu nalazimo u anonimnom opisu običaja grada Salzburga u Gornjoj Austriji od godine 1605. To drvo kitilo se je raznim darovima, cvijećem, šećerom, jabukama i zlatnim šarenim papirićima. U početku upotrebljavali su božićno drvo samo protestanti. Ali ovaj običaj brzo se raširio i u katoličkom i u pravoslavljanom svijetu. Tako je danas jele postala simbol veselog božićnjeg praznika.

Povijest Božića.

Božić je svetkovina mira i radosti. Sa svojim lijepim običajima i pjesmama uzdiže se Božić iznad svih drugih svetkovina u godini. Mnogi su držali, da se je Božić počeo svetkovati već u I. vijeku kršćanstva. Ali danas imamo neoborivih dokaza, da se je Božić počeo slaviti tek u IV. vijeku i to na 25. prosinca. Na ovaj dan slavili su Rimljani svetost sunca. Kršćani su poslije ovu svetost zamijenili sa Porođenjem Kristovim, jer je za njih Krist bio novo sunce. Neki tumače, da se je faktično Krist rodio na 25. prosinca. Stari je običaj, da svaki svećenik govori na Božić tri mise. U V. vijeku car Arkadije zapovijedi, da od Božića do Bogojavljenja ne smiju bivati nikakve javne igre ili predstave. Justinijan naredi, da se na Božić ne smiju držati sudbene rasprave. Kroz čitav srednji vijek bile su obustavljene sve radnje kroz cijelu sedmicu Božića. Karlo Veliki protegne sve ove ustanove i na zapad. Prema starim rimskim obrednicima car bi na dan Božića u nazočnosti pape pjevao sedmo štivo jutrenje. Karlo Veliki okrunio se za cara na sam Božić godine 800. Zadnji car, koji je pjevao u crkvi na Božić bio je Sigismundo godine 1414. za vrijeme sabora u Kostanci. U Trankoniji u XVI. vijeku bijaše običaj, da djevojke i mladići plešu oko kipa djeteta Isusa, dok su stariji pjevali iz buna grla. U Stralsundu u Pomoranskoj bivase još gore: mnogi su mladići dolazili u crkvi predjeveni u ženako odijelo. Drugi su opet sa psima, ovcama i kozama, koje su držali vezane za uzicu, trčali po crkvi, onda bi po zemlji zosjedali i počinjali jesti i piti.

Iz brtjanice.

Brico: — Izvolite se ostriči?
Mušterija: — Ne!
Brico: — Onda ćete se obrijati?
Mušterija: — Ne!
Brico: — Što onda želite?
Mušterija: — Da me vi obrijete i ostričete, sam se ne znam!

Lijepa stara vremena.

Krnci gospodina grofa načinise u stara vremena velik kvar susjednom gospodaru. Na to će ovaj poslati pismeno gospodinu grofu sljedeći račun:
„Vaše grofovske milosti krnci dostojalf su milostivo pojesti moj preukosni krumpir, koji je kvar slobodan iznositi 5 for. 30 novč. pet forinti i trideset novčica.“

TUMAC

manje poznatih riječi u pripovijestima našeg božićnog priloga.

gord — kao i ponosit
sermija — imanje, imovina
mehana — krčma, gostionica; mehanđija — gostioničar
esnaflija — onaj, koji pripada istom zadržanju
dubaniiti — pušiti duhan
fajda — korist, hasna, probitak
kabnat — velik, uplivan
iskopati se — zatrti se, poginuti
čest — čast i sreća
isprižmiti se — početi koga proganjati
rabaš — kao i rovas, bilježiti dug na rabaš kao bilježiti zarezom, t. j. dati na vjeruju
Kostriješiti se — Ježiti se, činiti da dlakoo ili kosa stajii
kalta — pomoćnik, zanatlija
kivija — nejam
sokak — ulica
telal — pandur, glasnik, onaj, koji u seju objavlja važne javne, općinske stvari
čaršija — pijaca, trg, pazar
pitinač — riž

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI
Tisak: TISKARA „EDINOST“ U TRSTU

PRODAJU SE 3 BAREKE, 1 trata mličavica, 2 nova ferala i druge mličavice baraka, sve se nalazi u najboljem redu. Prodaje se uz veoma povoljnu cijenu, budući je vlasnik prisiljen, prodati ushjed bolesti, a jedan dio daje i na dug. Popitati se kod: I. Dobrić, Brovinje, Sveta Lucija pos. Albona.

PRODAJU SE 2 KUĆE sa posjedom, koji se sastoji iz vinograda, oranica, livada i šuma. Kuće nalaze se na cesti te su zgodne za trgovinu a sijena se nakosi za prehraniti cijelu godinu 3 krave i 1 konja. Prodaje se uz veoma povoljnu cijenu. Popitati se kod Nežića Ivana. Vidaci kod Buzeta.

Matko Gortan u Pazinu
preporuča sl. općinstvu mjesta i okolice svoju **fotografsku radionu**
Izradjuje kao stvarnena fotografije po klijentima kao i po klijentima uvan.
Fotografija sa putnice (post-porci) i kopiranje u toku isada.

TIJESTENINE «PEKATETE»
na glasu su još od prije rata, kao izvrsno jelo. Da dobije svaki koji ih zahtjeva zaista prave naše tijestene, opet smuvelu omote od ½ i 1 kg. Zahtjevajte kod trgovaca makarone, špagete, šubjote i razne druge vrsti pašta za juhu, samo sa natpisom «Pekatete».

GLYKOL
Vrlo uspješno sredstvo naročito u liječenju doba za vrijeme vrućine. Tko se osjeća slab na živima i trpi od glavobolje, neka upotrebljava samo «Glykol», koji liječi u najkraće vrijeme. Cijena jedne boce l. 8.50. Za cijelu kuru treba 6 boca.

SMILA JOD
izvrsno je sredstvo protiv arteriosklerozu, reumatizmu, teskom disanju, kašlju i kataru, uspješno sredstvo za očišćenje oštobito preporučljivo za osobe stare preko 60 godina.
Dobiva se samo u ljekarni
CASTELLANOVICH, TRST
Vlastnik F. Bolaffio
Via Gullani 42 (Sv. Jakov.)

KRUNE
plaća uvijek nekoliko cent. više nego drugi
ALOIZU POVH, Piazza Garibaldi 2
prvi kat
Pazite na naslov! Pazite na naslov!

NAJBOLJE VRELO!
Kod nakupa ljetne i zimske robe (odjele) svih vrsta cipela, klobuka, kape, košulja, kišobrana, kravata, finog stola. svih vrsta platna za košulje i odjele, obratite se na jedno domaće i najjeftinije vrelo
M. KOREN & Co. - PAZIN
(Corso pred proštimom)

Jesi li naručio Narodni koledar „Franina i Jurina“ za god. 1927.
Stoji samo 3 lire.

STJ. ILIĆ

Majstor Obren

Božićna pjesma

Božićna ori se pjesma, srdašce ljudsko se budi, Plavetna zora već rudi — razbija duboku noć. Treperi zvijezda na nebu novijem dršćući sjajem, I pustim zemaljskim krajem — svjetlosti prosipa moć.

Ori se svečana pjesma, mir i slobodu najavlja, Velebnim glasom se javlja — čitavi poziva svijet. Posvuda suglasnim jekom, zemlja se nebu odziva, Posvuda srdašca živa — k zvijezdama vinuviš lijet.

Lome se verige ropstva, ljudska se otkuplja duša, Teška se razbija tmuša — pobjedni čuje se glas: Na knjizi povjesti drevne zlaćana drhtaju slova, Vremena osviću nova — čovjeku radja se Spas.

Eto, tri plamena sljega svečano leprše sada: Vjera, Ljubav i Nada — sveću rasvjetljuje noć. Treperi zvijezda na nebu novijem dršćući sjajem, I pustim zemaljskim krajem — svjetlosti propisa moć.

Veselo kucaju srca, pjesma se krilata vije, Novo naš sunašce grije — i paše čitavi svijet. Toplinom ljubavi žarke, vijekova tmiće razgañja, Iz staročevnoga panja — pomladjen niče nam cvijet.

Svečana ispunja pjesma otajstvo zvijezdanog svoda, S neba nam slazi sloboda — veleban otkuenu čas: S istoka sunce se javlja, zlaćenim zrakama rudi, Srdšaća svijeta se budi — čovjeku radja se Spas!

Važno je vedar i vazda ponosit, gord... ide lagano, sa uzdignutom glavom, izbacivši prsa naprijed, i ako... koga, pozdravlja ga hladno,... kao sa prezrenjem nekim. I... govori s kime, naročito sa manje... govori mirno, odmjereno,... glasajući svaku drugu riječ i neka... izvijajući obrvama i migajući... čas desnim a čas lijevim. ... se nije mogao uzdržati od toga, ... da jače ne gurne slušatelja u rebra... u bokove, ili da ga ne mlatne po ko... enu, te su se mnogi klonuli razgovora... raspravljanja s njime, jer, kažu, ubi... isprobada. Čak i sa vjerovnicima, ... vjerovnika je imao na svakome čoš... — nije bio drukčiji i, za čudo, bje... i su i oni od njega i uklanjali mu se... prestano. Ako su haš, zbog dugova, ... morali se upuštati u pregovore s nji... to su činili samo preko advokata... preko drugih povjerenika.

Radio nije ništa. Doduše imao je svoj... nat, upravo zanat a kako su neki... ovili, i mogao je preljeviti zaradit... i, samo kad bi on to htio. Ali u rad... nije ni privirivao. Dok je bio mla... , dok nije sam poznao pravu svoju... eđnost, dotle je i čamio vazda u... anu, primao i posluživao mušterije, ... kojih je bilo sila jedna, — mje... o, razmjerao, krojio i bio poznat kao... dan od najboljih i najčruvenijih maj... ora u čitavoj varoši. O njemu i nje... ru majstorluku nekad se i priče pri... le, te su mnogi pricali, da će, kroz... ratko vrijeme, nagrnuti silne novce... uskočiti među gazde varoške. I, ko... na, možebiti bi zaista mogao skuckati... jepu sermiju i mjesto samo jedne... uće i tri vinograda, što mu od oca... stali, imati ih nekoliko, da se, u zao... as, ne desi nešto, što ga malo po malo... će odvajati od njegova alata, dok... a, naposljetku, potpuno ne rastavi s... njime. Palo nekome na pamet, da maj... stora Obrena predloži za člana nekak... a odbora, da stvori od njega pravog... arodskog čovjeka, te ga zbilja, bez ve... ke prepirke, i izabrahi. I privezaše ti... ulu majstoru Obrenu i učinishe, da se i... njegova riječ jače začuje među ljudi... na, da i «njegova pamet proradi malo».

Kako on nije bio jedan glupi čovjek, ... zbrkanim mislima i zapetljanim je... likom, počese mu bogine i usvajali pe... ke predloge, počese ga katkada i slu... tati. Zatim ga izabraše i u drugi odbor... na treći. I tek sada majstor Obren poč... ise vjerovati u se i u pamet svoju. Zar... ga ljudi toliko isticali i uvažavali, da... dista nije pametan mimo druge i da... nije dubok?... Zar bi ga birali toliko?... kad mu se već sa svake strane pokla... nja neobično povjerenje, zar da ga se... ne pokaze potpuno dostojan?... Nipo... sto!... Majstor Obren uvrti u glavu, da... tek sada mora pokazati pravu svoju... vjeđnost, da se tek sada mora istak... niti kako treba. Zato, sa rijetkom od... kućnošću, bacì se na čitanje novina, ... zato poče sve češće pohadjati sjednice... ulbarske a sve češće ostavljati dućan.

Kad kao da mu i to malo bilo, te poče... ise zalaziti i u mehane, da i tamo jače... zainteresuje ljude za se i za svoje ideje. ... Je li mu kakav predlog propao u od... boru i bio odbačen, starao se da ne pro... pane u mehani, da barem tamo stekne... pristalica, koji bi ga kašnje, na skup... štinama, potpomagali. A kako mu je, ... u novije doba, sve to više predloga pro... padalo, — jer što se više starao da se... ište istakne, i predložio su mu izgledati... sve čudniji i nastraniji, — to je kroz... kvatko vrijeme, morao napustiti i rad... njnu i alat svoj, da bi samo mogao duže... čamiti u mehanama i tamo što žešće... braniti svoje predloge. Zbog «akih za... ledjenih roverenja, došao je, naposljet... ku, u žestoki sukob sa svima svojim... sudrugovima, odbornicima, i malo po... malo izbacivše ga iz svih odbora. I to ga... potpuno razjuti. Sad je istom opazio, ... da je on bolji i jači od svih ostalih, i... da su se samo iz puke zavisti digli pro... tiv njega, te je upeo iz sve snage da ih... svu satare i umišti, da ih porazi kao... govornik kakav, kako im više nikad... ne bi panulo na pamet, da se s njime... tuje i talmiče ili da njemu podmeću... nogu. Sad je istom opazio, da se on nije... ni rodio da bude jedan običan majstor, ... jedan dućandžija, nego nešto veće, uz... visenije, krupnije, i zato je i počeo sa... prezrenjem gledati na svoj zanat i na... svoje nekadašnje esnaflije. Radi toga je... prepustio ženi «neka ona radi ako joj... treba»; radi toga više nije ni izlazio iz... kufana i iz mehana gdje je pred svijet... tom razvijao svoje planove; radi toga

je sve više tonuo u dugove i lagano... rasprodavao ih zalagao dobra i stvari... Ulazeći u mehanu majstor Obren za... stane na pragu, pogleda po stolovima... i, nekako dostojanstveno, malo nakri... vjivši šiju na desnu stranu, klimne gla... vom, pozdravi goste. Zatim opet raz... gleda sve, uvijajući lijevi brk, pa lagan... no, tiho, pristupi našem stolu. — Šta radite?... Sjedite?... — zapita... dubokim basom, uobliviš glas mima... obično. — Sjedite, a?... — Sjedimo, — odgovori poneko iz... našeg društva, a svi se zagledamo... mrgodimo se. Niko se novom gostu... obrodovao nije. — Šta ima novo? — pita on, pa od... mah sjeda za sto i kuckajući prstom o... pelješ doziva mehandžiju. — E?... — Šta ima novo?... Ništa!... — opet... mu odgovore.

On lagano izvadi kutiju, uzme gotov... zamotan cigar, — jer je samo pušio... zgotovljene cigare, i — čeka ko će mu... ukresati. Ne ukreše li niko, on prezrivo... uzvije nosom i sam pripali. — Danas sam nešto mislio, — veli... uzgred, — kako bi bilo, kad bi se mi... nešto svi okanili duhanjenja. Evo, po... bratime ja, na prilik, popušim danas... bratimje cigara, svaki po tri pare, to... pobratime, devedeset para... Je li?... — I tu gurne najbližega do sebe u rebra, ... da se čovjek gotovo uvije od bola. — A... da se mjesec dana nakupi se dvades i se... dam kruna... Je li?... — I opet gurne... Za godinu: Tri stotine i dvades i četiri... kruna... Zar nije?... Onaj što je sad i po treći put gurnut... u rebra, izmakne se i potraži drugo... mjesto. Majstor Obren, ne gledajući ne... sto, približi se drugome i sasvim mirno... nastavlja:

— Sad, pobratime, ako je nas deset, ... onda, na prilik, trošimo na duhan tri... hiljade i dvjesti i četeres kruna... A?... Stotina nas troši trideset i dvije hilja... de i četiri stotine kruna... Je li?... A hi... ljada, pobratime?... Hiljada troši preko... trista i dvadeset hiljada kruna i tako... dalje... Zar nije!...

Od majstora Obrena pobjegne i dru... gi pačenik i nadje novo mjesto. Maj... stor se ipak ne zbnjuje. — E sad zamisli, pobratime, — veli, ... — šta bi mi mogli, kad bi uštedili te... pare?... Zar ne bismo, na prilik, mogli... nae' dvadeset pametnije' ljudi, pa im... dobro platiti, da odu u svijet i da vide... šta veliki narodi rade, te, na prilik, ... kad se vrate, da naš svijet nauče takom... radu?... Je li, pobratime?... Pomisli sa... mo od kakve bi fajde bilo, kad bi meni, ... na prilik, dali dvadeset hiljada, te kad... bi otišo negdje u Englesku jali medju... Franceze, pa da dodjem ovdje vama i... da rekнем: ovako i ovako rade Engle... i Francezi, ovako i ovako radite i... vi... Zar to ne bi bila fajda, pobratim... je?... A od pušenja kakva nam je... fajda?... Kakva?... I zadovoljno otpustivši dim opet... počne umotavati brk.

— A šta je, majstore, s tvojom rad... njom? Hoće li opet proraditi? — pa... kosno zapita neko iz društva, znajući... dobro, da mu ništa mučnije nema ne... go kad ga neko i sada zovne majstorom... i kad mu spomene radnju. — Radi toga on i ne odgovori odmah... Samo ljutito otpuhne kroz nos i neka... ko čudnovato skupi usne, kao da će se... ljubit i s nekim.

— Ne treba niko da se brine za moju... radnju, — okreše odućno nakon kra... će poćivke. — Za me i moju radnju... lahko je. Znaš li ti, pobratime, da ja... trošim po tri hiljade kruna godišnje?... Znaš li?... — zapita jače i gurne sluša... ča. — A neka ja to uštedim i nek met... nem u banku, za deset godina imam ču... s interesom, sto hiljada kruna. Zar... nije?... A, pobratime, deset je godina... meni kratko ko mjesec jedan... I kad... ja, nakon deset godina, dignem iz ban... ke svojih sto hiljada, onda mogu još... dva puta toliko imati kredita... Je li?... Videći da su se svi razbježali podalje... od njega i da više nema u koga gurati, ... on gurne u sto. — A sa tolikim kreditom, pobratime, ... mogu odmah otvoriti čitavu fabriku... Evo na prilik, fabriku kresavica, da... rečem... Ako hoćeš da pripališ cigar, ... treba ti kresavica; ako hoćeš da nato... žiš vatru, ne možeš bez kresavice; ho... ćeš li da uzdiješ svijeću, opet tražiš... kresavicu... Kresavice bi se prodavale... i fabrika bi radila... A ja, pobratime, ... k'o fabrikant jedan, samo bi nadzira... v'o... Kroz deset godina, zar, uredile bi... se i ove naše nesretne prilike, te bi... mogli negdje da me izaberu za posta... nika, u skupštinu... Tako bi, na prilik, ... im'o svoj prihod i k'o poslanik i k'o... fabrikant... Zar nebi?... I zbog toga nek... se niko ne brine za moju radnju... Labko je za to... Zbog majstora Obrena prisiljeni smo... bili i ja i moje društvo, da, kroz kratko... vrijeme, promijenimo mehanu. Ovako... se duže nije moglo izdržati. Koliko god... nas je bilo u družini, svaki se tužio... kako ga rebra bole od majstorovih pro... živanja, te niko više nije smio da... sjedne za jedan sto s njime, a kamo li... da sjedi odmah pored njega, uz kolje... no mu. Na žalost, ni u drugoj mehani nismo... mogli za dugo ostati na miru. Nije... prošlo nego četiri ili pet dana, kad se... majstor Obren i tamo pojavì. Mehand... džija, opazivši ga, sav pobjedni i od... nekaka jeda, isпусти dvije čaše, što ih... držao u ruci, i poče psovati nešto. Maj... stor ga i ne pogleda. Opazivši nas... osmjehnu se malo i klimnuvši, po obi... čaju, dostojanstveno glavom, opet me... ni pristupi. — Imam, — reče, — važnu vijest da... vam javim. Poš'o mi sin u gimnaziju... Krupna stvar!... Zar nije?... — Sretno mu bilo — odgovoriše ne... kolicina i svi razmakoshe stolice da bu... du što dalje od njega. — Bistvo je to i krasno dijete, —... otegnu majstor i uzvi obrvama. — Če... stito!... Zna ti on, pobratime, šta god... j zamisliš... Sve zna!... Kad izuči sve ško... le, eto ga, na prilik, medju najkaba... stije činovnike... Ako on nabrzo ne... uskoči u ministre, onda, pobratime, ne... će niko uskočiti... On da bude mini... star, mladji mi sin da bude načelnik, ... a ja, biva, po svojoj pameti i mogu bit'... poslanik i, na prilik, eto ljepote... jedne!... Zamisli, pobratime, koliko li... će se tad, godišnje, para u moju kuću... sasuti!... Zamisli, jedan ne biol... I tad... ćeš vidjeti šta se radi i kakvijeh će... predloga bit' u mene... Majstor Obren iskapi čašu piva, što... mu mehandžija donio, i šarenim rup... cem otra pjenu sa brkova. — Eto, na prilik, predložim ja, da... niko ne smije biti ženjen, — nastavi. — Ko neće da se ženi, nek prilja iz ove... zemlje, a neka, pobratime, ne navodi... naše žene i djevojke na zlo, pa ih potle... ostavlja... I šta ćemo mi sa našijem... šcerima, ako se momci neuzažene?... Šta?... I zar se, na prilik, neće isko... pat' jedan narod, koji se ne plodi?... Zar neće?... — pita jače i gura. — Neće... li?... Pa odize kažiprst i isprsi se malo. — Pa bi ja još, — veli, — donio na... pred zakon, da se kazni svak ko za... vede tuđu ženu jali djevojku... Ukra... deš, na prilik, nekom kokoš, pa te... vode pred sud i presudjuju te, a neće, ... pobratime, da ti sude, kad ukrađeš... obraz djevojci i čast jednom čovjeku... kome si prevario ženu... Zar skuplja... kokoš od obraza i časti, a?... Je li to... pravo?... Je li?... A kad bi se taki za... kon donio svi bi se ženili... Zar ne bi?... — A zar ti prodadoše vinograde za... dug, majstore?... opet će neko pecka... jući, samo da naljuti majstora i da ga... otkaja iza stola. Majstor samo odmahnu rukom. — Neka su prodali... Šta će meni vi... nogradi?... osiječe. — Kad mi sinovu... uskoče u velike ljude i kad me obaspu... novcima, imaću ja pametniji pos'o nego... što su vinogradi... Zakućuju ja, na pri... liku, jednu — dvije šume u Bosni, pa... onda dati pod zakup drugima, pa nek... oni rade za se i za me. Dvije šume, pa... da mi nose, pobratime, dvjesti hilja... da godišnje!... Zar nije?... A šta su mi

vinogradi?... Phil... Ja volim što ih prodadoše...
 Nakon toga majstor Obren prosto počeo da nas goni iz mehane u mehanu. Mi preseli u novu, eto ga kroz nekoliko dana za nama; mi ponovo pobjegli, eto njega opet. Natovario nam se na vrat kao zap duh, pa nikako da nas ostavi, da se okani. I tim zasjedne, odmah priča o sebi i o svojim planovima.

Nesretni ovi profesori, — počeo se tužiti jedne večeri, pokazujući rukom na jednog omlađenog profesora, što je sjedio u dnu mehane i glavju zagnjurio u novine, da mu je samo čelavo tje-me provirivalo. — Onomadne mi otpu-šćali sina iz škole... Kažu, pobratime, kako on nikad nema dobre odjeće ni obuće te zbog toga ne dolazi uredno, te, biva, i ne zna k'o drugi djaci i smeta im... A lažu to oni, pobratime, nego se ispižmili na dijete što je darovitije od drugih, pa ga s toga otpuščali... Zavi-de mu, k'o što i meni mnogi zavi-de... Je li?...
 Pa nabra obvre i zavrti glavom.
 — I, na priliku, zar treba moći di-jete sve da nauči, što oni tako čav-rliaju? — zapita. — Nema ti, nego čim postanem poslanik, lijepo ću zapitati tog pametnog ministra: «A kako se to uči u vašim školama, gospodine?». Zar, na priliku, da djaci uče: Sta je bilo prije Hrista i šta su pisali nekakvi ljudi prije hiljadu godina i kakve su pjesme pjevali?... Kakve pjesme i kakve trice, pobratime!... Kakva je me-ni fajda ako znam ko je milijun pjes-ma napisao?... I što će mom dje-tetu, biva, da zna: kakvih ima žaba, i koliko je na kojoj leprici boja, i kakav je koji spuž i kako se zovu zvi-jezde po nebu? Sta će to?... Besposli-ce, pobratime!... Učite vi djecu što im treba da budu od koristi sebi i drugi-ma, a nemojte ih goniti iz škole, ako, na priliku, ne znaju te vaše zavrtlja-me...
 — A šta ti sad radi dijete? — zapita neko.
 — Dao sam ga na sud, neka piše, — odgovori majstor Obren mirno. — Ne-ka nauči na sudu one paragrafe, pa, ako bude sreće, nek potije ode među advokate... Neka se, na priliku, uortaži sa kakvim advokatom pa eto para k'o kiše... Zar nije?... A, najpošlje, i od advokata može postat' ministar... Ako bude očeve pameti, progurat će se on... Ne bojim se...
 Mehandžija, opazivši kako mu gosti jedan za drugim bježe, najpošlje se od-luču, da raskine sa majstorom Obren-om i da ga jednom za uvijek odbije od mehane. To je sam mogao lakše u-činiti i radi toga, što mu zadnje doba majstor nije plaćao gotovo ništa, nego sve jeo i pio na veresiju, a «majstoro-va veresija», kako su svi uvažavali, nije se mogla lako naplatiti. I jedne večeri, bez ikakva uvijanja, mehandžija ukratkro okresa, kako one može više bilježiti dug u raboš i kako neplatise ne trpi više u svojoj mehani.
 Svi smo tada pogledali u majstora Obrena. Mislili su, da će se razgnje-riti, naljutiti, planuti, da će mehandžiju obasuti psokavima i grdnjama.
 A on ništa.
 Samo se prezrivo osmjehn u i saža-ljevujući, klimnu glavom.
 — Jadniče — reče mehandžija, — zar ti počeo da zavišiš i da se kostriješiš?... Jaaadnici!... Zao mi te, jer ćeš nabrzo doć da mi ljubiš skute i da isteš opro-štenje.
 Pa se okrenu nama i dodade:
 — A baš sam namislilo da sad počnem štediti i da poplačam sve ove sitnice, dugove... Nudi mi i vladika da mu izradim neke stvari za nekoliko crkava, pa kad sve, na priliku, bude gotovo, da zaradim koju hiljadu kru-na... Je li?... Ja ću nadziravati, a kafle će raditi i — eto para!... A čim primim pare, pobratime, načinit ću još jednu kuću, pa ću izdavati pod kiriju, pa ži-viti k'o beg kakav... A ovaj jadnič zavi-di' — reče i gurnu mehandžiju, — zavi-di' k'o i drugi!...
 Ponosito nam okrenu ledja i mirno izišao iz mehane. A otada nas nije više gonio. Odbile ga, kazaše neki, i druge mehandžije, te je morao najviše sje-diti kod kuće. Tamo je prebiraao i tražio nekakve stare novine i čitao ih. Ako je žena, slučajno, zaradila koji groš, iskao je «da mu zajmji», te bi kupio nekoliko cigara i pušeci, gordo pro-šao čaršijom, kao da bi tako da napr-kosi svima zavidljivelima i pakosnici-ma. Pozdravljao je malo koga, a ako bi i pozdravio, pozdravljao je hladno, nebržno, kao sa prezenjem nekim.
 Najpošlje se pronese glas, da će mu

i kuću prodavati. Tužilo ga nekolicina vjeronjika, koji nijesu htjeli duže da čekaju, i sud već odredio dan prodaje. Djeca i žena mu morali su tražiti kakvu kućicu, pod kiriju, ako nijesu želili da ostanu na sokaku.
 I baš kad je telal vikao čaršijom i ob-lijvao prodaju, iznenada opozim majstora kako gleda dućane neke i poz-dravim ga.
 — Oho!... Dobro kad sam te video! — uzviknu on i gurnu me iz sve snage u bedru. Eto si čuo, — nastavi, — da mi se prodaje kuća, pa mi ne bi krivo bi-lo, kad bi, na priliku, otiš'o i ti na sud i kad bi se nadmetao... Sta više bude nadmetala, pobratime, kuća će se pro-dati skuplje, a kad se prodaju skuplje, potplatit će se svi dugovi, i, na priliku, preteć će i za me para... Zar neće?... Upita i opet gurnu. — A čim me pre-tekne para, zakupit ću ove dućane, pa nek mi mladji sin prodaje brašno, sir, pirinač i ostalo... Valjano ti je to mom-če, pobratime, i kroz deset godina mo-že postati bojni trgovac... Zar neće?... Kroz deset godina on može imati sto hiljada kruna... Sto punih hiljaada!... I, osmjehnuvši se, udari me po ra-menu i ponosit, gord, sa uzdignutom glavom i izbačenim prsima naprijed, ode uz čaršiju...
 — Oho!... Dobro kad sam te video! — uzviknu on i gurnu me iz sve snage u bedru. Eto si čuo, — nastavi, — da mi se prodaje kuća, pa mi ne bi krivo bi-lo, kad bi, na priliku, otiš'o i ti na sud i kad bi se nadmetao... Sta više bude nadmetala, pobratime, kuća će se pro-dati skuplje, a kad se prodaju skuplje, potplatit će se svi dugovi, i, na priliku, preteć će i za me para... Zar neće?... Upita i opet gurnu. — A čim me pre-tekne para, zakupit ću ove dućane, pa nek mi mladji sin prodaje brašno, sir, pirinač i ostalo... Valjano ti je to mom-če, pobratime, i kroz deset godina mo-že postati bojni trgovac... Zar neće?... Kroz deset godina on može imati sto hiljada kruna... Sto punih hiljaada!... I, osmjehnuvši se, udari me po ra-menu i ponosit, gord, sa uzdignutom glavom i izbačenim prsima naprijed, ode uz čaršiju...

Pokojni Serafin Popović

Juče smo sahranili pokojnog Serafima Popovića. Bili smo na pogrebu, ja, gospo-din Andreja Kaznačej, kapetan Jakov, ješa inženjer i mnogi drugi. Rosie pogreba svratih smo u katanu i mnogo, mnogo raz-govarali o pokojnom gospodinu Serafinu. Svaki je znao po nešto o njemu da ispriča, a ješa inženjer pričao je i takve neke stvari koje se ne mogu vjerovati, ali mi nismo to ni primali k' sreću, jer smo već navikli, da ješa malo preteruje.
 Medjutim sve, što je istina, i to prava istina, o pokojnom Serafinu, moglo bi se kazati u nekoliko reči. On je bio četrdeset i šest godina činovnik. Sta je prva toga bio i kako je postao činovnik, to valjda ni on sam nije više pamto, bio je trideset i dve godine arharar u načelstvu; bio je i proto-kolista, i registrator; jedanput je zastupao i blagajnika, a dva puta su njei da ga po-stave i za konceptistu, ali su videli, da nema dara za to. To je bio činovnik od glave do pete; svaka dilačica na njegovoj glavi bila je činovnik; ako je išao, on se oprinuo, da ide činovnički; ako je jeo, on se brnuo, da jede činovnički; i kad je mi-slio, on se brnuo, da misli samo kao činovnik, i svaku misao, pa ma bio i sam u sobi, koja ne bi dohivala činovniku, od-lučno bi odagnao od sebe.
 Nad njegovim bi se grobom sa mirnom savešću moglo ispisati: «Sav činovnik».
 On siromah nije umeo ni da razgovara drukčije sa ljudima, nego kao da kakva akta čita. Pogubio je sve fraze svakidaneg razgovora i zarazio se kancelarijskim je-zikom, te su ga toga radi često i smevali. Sretnes ga ulicom, pa ga zapitas:
 — Kako, gospodine Serafime, kako?
 A on podigne obrve, iznese načure na čelo, pa veli:
 U odgovoru na vaše pitanje, hvala Bogu, dajav sam.
 — U vezi sa malo predjašnjim mojim odgovorom na vaše pitanje, mogu vam reći, da mi u nekoliko dosadašnjih kilavica.
 On, na primer, da momku da nosi kući, što je na pijaci kupio, pa veli:
 — Preporučujući ti, da ove stvari do-staviš mojoj ženi, s tim da me ona o pri-jemu istih nadležno izvesti.
 Tako-bar priča ješa inženjer, pa ako malo zaokrugluje, ipak je tako, jer sam se i sam uverio.
 Ja sam dolazio i pokojnikovoju kući. On je podavao igubio ženu i živi u kući sa sinom, koji je sad praktikant u sreskoj kancelariji. Živi mirno, tiho, penzionerski. Kad su ga stavili u penziju, koju je sam tražio, razalio se bio grđno. Ništa mu nije bilo tako teško, kao rastiati se sa kancelari-jom. On je istinski poljubio delovodni protokol i zamolio je g. načelnika, te mu je — za spomen — poklonio jedan lenfir, kojim se on u kancelariji služio ravno sesnaest godina.
 Prvih dana penzionarskoga života bio je kao utućen; ustajao je rano kao i pre, oblačio se i nestrpljivo gledao u sat, da ne odočni, a kad je izašao na ulicu pa se setio, da on upravo nema gde da ide i nema šta da radi, vratio se suznih očiju u kuću, pa bi stao na prozor i gledao — gledao, kako činovnici protaze za kancelariju, i u duši mislio:
 — Blago njima!
 Najzad, kad ga je zudnja za kancelarijom počela gotovo da mori, dosetio se leku — zaveo je kancelariju u svojoj kući i opto-čeo da upravlja kućom potpuno činovnički. Njegova soba za spavanje, osim kreveta, ormara i stulca i jedne ptice u kavezu, imala je između prozora i jednu podu-šaku klupu, na kojoj su ležala tri otvo-rena protokola. Na velikom stolu nasred sobe bilo je vazdan akata, divit, pera i lenjira — i onaj sesnaestogodnji lenfir. Za stolom vidjao sam ga, onako suhunjava sa zelenkastim očima, koje su se čisto ka-tilje kroz debelo naćarako staklo, uvek

dobro obrijanog i sa čistim belim prsu-kom.
 Sto bi svakome najpre udarilo u oči u toj čudnoj kancelariji, to je veliki tabak hartije na zidu, na kome je krupnim slo-vima pisalo: «Kućno ustrojstvo». A evo nekolicinih odredaba iz toga ustrojstva:
 Cl. 1. U kući se mora stalno održavati čistoća i red.
 Cl. 2. Zabranjeno je, ma u kojem delu kuće, pljuvati na patos.
 Cl. 3. Mladji se ne smeju svadjati po kući, niti mi pak smeju odgovarati u slu-čaju da ih ja grdim.
 Cl. 4. Kaplja se ima zatvarati svako veče u 8 sati, a otvarati ujutru, kad ja naredim.
 Cl. 5. Moj sin ima dolaziti kući najdalje do 8 sati večere.
 Cl. 6. Suškinja Kata ima mi polagati račun u pijaci svakoga dana u 9 sati pre podne.
 Cl. 7. Svrake subote pre podne ima se kuća pretresati i čistiti. Tom prilikom po-stiće se i avlija kao i sve ostale prostori-tje.
 U tom ustrojstvu, koje ima 32 člana, bilo je još vazdan drugih odredaba, a ustrojstvo je nosilo i numeru «Dn. Br. 19» sa potpi-som «Kućni starelina Serafin Popović».
 No i pored ovog ustrojstva Serafin mi iz-davao svaki dan i naročite naredbe i tra-žio razjašnjenja, konceptira, zavodio u delovodni, razvodio i tako imao uvek pune ruke posla.
 Tako na primer dodje Kata pa veli:
 — Gospodine, onomadjašnji vetar razbio je dva prozora na kuhinji.
 — Dobro, znam, pregledao sam, — veli Serafin pa presavije tabak hartije i ovako ga ispiše:
 «Danar predstade Kata i izjavi, da su dva prozora na kuhinji razbijena. Kako sam se i lično o tome uverio na licu mesta, kao i o tome, da nema tu nikakve Katine kri-vice, a kako je odest potreha, da se ta dva prozora opravne, jer bi u protivnom Kata u najkraćem roku nazebila, to rešavam: da se još danas pozove Mladi Klozer s tim, da u roku od dve do tri sata opravni me, kuhinji prozore i naknadno podnese račun na isplatu. Ovo rešenje saopštiti Kati radi izvršenja.»
 Zatim otvori delovodni protokol, zavede rešenje pod broj 114, provede ga i kroz registar i naredi izvršenje rešenja.
 Ili na primer dodje kata pa veli:
 — Treba da kupimo jedno sto glavica kupusa, sad je jeftin, te da ga spremimo za zimu.
 On, razume se, opet presavije tabak, do-nes rešenje, da se kupus bez licitacije na-davi i «nađležno ukisel», stavi numeru i registrira.
 Taj registar vredno je bilo prelistati. Iz-gledalo je od prilike ovako:
 Kupus vidi Zimmica.
 Kisele paprike vidi Zimmica.
 Prozora opravka: 114.
 Zimmica 74, 92, 109, 126, 127, 128.
 Brava opravka 12.
 Lumpovanje moga sina 7, 9, 21, 43, 52, 62, 69, 71, 72, 73, 84, 102, 111, 129, 131.
 Sunka kupljena 32.
 Lukac crni vidi Zimmica.
 Serpenja vidi Kata.
 Kata razbila šerpenju 37.
 Sapun vidi Marica.
 Marica vešerka vidi pranje, S. V. br. 63.
 Dugovanje moga sina vidi Lumpovanje.
 Iz svih ovih predmeta hajde da gledamo akta pod br. 131, koja su registrirana pod Lumpovanje moga sina. Mi ćemo ta akta pročitati sasvim onako, kako bi, recimo, advokat proučio kakva sudska akta, jer, kad smo već ušli u kancelariju pokojnoga Serafima, pravo je, da se i mi kancelarijski ponasamo.
 Iz akta br. 7 vidi se, da je Kata 5. no-vembra dostavila Serafinu, da je njegov sin Nikola 3. novembra došao kući u 2 sata noću. Na poleđinji toga akta stoji ova rešenja: «Priznati Nikolu i blago a očinski usavetovati ga, da to u buduće ne čini, a zatim ovaj predmet u akta.»
 Iz akta br. 9 vidi se, da je Nikola na tri dana posle «blagog i očinskog saveta» do-šao kući u 3 sata noću. Na poleđinji toga akta piše ovo: «Pod današnjim sam izgradio Nikolu tako, da mu više ne će pasti na pamet noćno tumarariti.»
 Iz akta br. 21 vidi se, da je Kata 17. no-vembra dostavila Serafinu, kako je Ni-kola te noći prošao pored kuće praćen svi-račima; to je bilo oko 3 sata noću, a zatim te oko četiri došao kući. Na poleđinji toga akta stoji ovako rešenje: «Pokušati opet plagim načinom ubediti imenovanog Ni-kolu, moga sina, kako je takav način ži-vota neodrživ po zdravlje. U isto vreme se pri tomu zalazi.»
 Iz akta br. 24 vidi se, da je 24. novembra predstao Serafinu, Janko mehandžija i potražio, da mu ovaj Serafin, plati jedanaest litara vina, koliko je njegov sin u raznim prilikama pio, a nije platio i odri-čese plaćanje. Na poleđinji toga akta stoji: «Obijen molilac Janko na osnovu puno-ljetstva moga sina, u isto vreme preporu-čeno molilcu, da nome sinu, u aktu ime-novanome Nikoli, ne da više da piče u je-govoj kafani.»
 Akt br. 32 glasi od reči do reči ovako: «Jutros predstade Kata i saopštiti mi, da je moj sin Nikola, nemajući duplikata ključa minuta u tom prilikom preskocio kapiju. Kako moj sin Nikola nije sledovao prvot-očinskim savetima, kao što se to vidi iz akta br. 7 i 21, niti je pak djelovala na njega moja stroga opomena, v. br. 9, a —

vu moga rešenja, u koliko se odnosi na lumpovanje njegovo, i novu akta — preskakanje kapije — i da se o ovoj stvari povede neko tra-ga.»
 Iz akta br. 62 vidi se, da je Serafin iz-šao iz kuće, da bi se uverio, da li je Nikola prilikom preskakanja kapije, ksilms na kapiju.
 Akt br. 69 moramo da prepisamo, to je saslušanje imenovanog Njegos-ovu delu preskakanja kapije. On glasi:
 «Na poziv predstade danas moga sina, Janka, na pitanje, kako se zove otac, odgovor da mu je ime Nikola Popović i da je on nikakva zanimanja, pošto je prethodno gubio službu. Reče još, da mu je otac bio je neženjen i da nema dece.»
 «Na pitanje: da li je on noću 7. novem-bra uopšte lumpovao i nalazio se van kuće priznade, da je to činio, no ne u kuć-neri.»
 «Na pitanje: a da li je on te noći u 4 i 40 minuta vratio se kući i ne bi naj-pri sebi duplikat ključa od kapije, koji je rešenjem mojim br. 21 oduzet, predo-čiti kapiju, i tom prilikom, kao što se to vidi u izjaviji pod br. 62 vidi, okrunio na s ksilms — Nikola izjavi, da je morao po-skočiti kapiju, jer drukčije ne bi mogao ući u kuću.»
 «Na poziv, da svojeručno potpiše akta, Nikola nesamo što nije hteo akta pot-pisati, no se još i smejao.»
 Eto, tako glasi taj akt, a akt br. 71 je o opravke ksilms, te u registru i sto ksilmsa opravka vidi lumpovanje me-ga sina.
 Aktom br. 73 donosi Serafin reše-nje da se umoli komšija Mita krofca, da se za nekoliko noći pozajmi svoju kuću, koja je poznata u varoši kao vrt, na kome se je Serafini prosto saopštiti, da će kućica Mite biti u ar-tiljeriji da će zlo proći, ako i u buduće bude psokavak, kapiju.
 Iz akta br. 84 vidi se, da je Nikola u nastavio poskalanje kapije i da je ta stvar vrlo mirno gledala «šta više, sprig-ljila se s njim i time u nekoliko posta-mu saučesnik» — stoga Serafin don-rešenje, da se kućka ako neupotrebljivo vrati Miti krofcaju.
 Iz akta br. 102 vidi se, da je Janko mehandžija opet predstao Serafinu i za-mo se, da je te noći Nikola nesamo pio veresiju, nego je pucao iz revolvera, r-bio jednu lampu, tri vinske čaše, jed-tanjir i isekao čaršav na stolu. Na po-leđinji akta stoji rešenje: «Obijen iz se razloga, koji su navedeni u mom reše-nju od 2a. novembra br. 43, i upućen, da žali nadležnim vlastima.»
 Akt br. 111 glasi: Danas predstade Kata i izjavi, da se juče posle podne, dok je o-brislala prozore, moj sin Nikola uvao u kuhinju, izvukao njeno sandučce, kao stoji pod krevetom, obio ga i iz njega ukradunanski loz, koji je Kata od svoje stedi-vine kupila, i prodao ga Avramu dilač-džiji za osam dinara.» Na poleđinji toga akta stoji: «Kako Kata nije nadležna pati zbog nevaljalstva moga sina, to joj se otakupi loz od Avrama duhandžije tim, da ga preda meni na čuvanje, a da ga i u buduće čuva po sandučcima, koje se daju tako lako obiti.»
 Iz akta br. 129 vidi se, da je «imenova-nog Nikolu» ukrao sa tavana Serafinovoju st-liku bundu i prodao je, a novac popio.
 Akt br. 131 sadrži nekoliko zlih de-lovanja «imenovanog Nikole» te na poleđinji toga akta, koji je ujedno i poslednji od ovog predmeta, piše: «diči zauvek ruke moga sina i staviti će ovaj predmet akta, pošto nema šta više o njemu, da radi.»
 Eto, tako izgleda taj svežanj akata, koji je ustalo i najkrupniji u arhivi pokoj-nog Serafima Popovića.
 Poslednjim je broj u delovodnom pro-tokolu, do kojega je pred smrt došao, 196., ali se vidi, da je poslednjih des- petnaest numerazavodio u sve većim re-čimacima vremena. Tako br. 191 zaveden pod 4. martom, br. 192 pod 11. martom, br. 193 pod 27. martom, br. 194 pod 9. aprilom, br. 195 pod 16. aprilom, a br. 196 pod majem.
 Br. 193 glasi: «Jutros predstade Kata saopštiti mi, da je kanarinka crkla. Bog-svoje duše prosti» a na poleđinji akta stoji rešenje: «Naredjeno Kati, da mrt-kanarinku zakopa u bašti, a da je ne bi ka-ko je ne bi mačke pojelo.»
 Br. 194 glasi: «Pošto se danas osvešt-ovro hrdajav i pošto mi svi lekovi, koje je Kata dosad pripravljavala, ne pomažu, liko — to, a po savetu same Kate, re-šavam, da se pozove lekar.» Na poleđinji toga akta piše: «Nabaviti lek po recepti lekarskomu i držati se tačno njegovih pre-pisa.»
 Br. 195 glasi, «Pošto je danas ravno 40-dam godina, kako je moja deca žena M-rija umrla, to izdati Kati 7 groša, da je po-plati sveću na grobu i da pozove sveštenika da okadi grob.» Na poleđinji toga akta piše: «Izvršeno.» U akta.
 A akt br. 196 glasi: «Danar predstade Kata i saopštiti mi, da je se moja bole-ne dopada, te da bi trebalo pozvati lek-arski konsiljum. Ma da sam protivan tom- ipak, uvidjajući da su Katini razlozi, koje neke opravdani — rešavam, da se za po-dodne u 1 sata pozove lekarski konsil-jum.»
 To je ujedno i poslednji akt pokoj-nog Serafima Popovića, a br. 198 poslednji u njegovom delovodnom protokolu.
 Branislav Nešić.